

Guía Docente				
Datos Identificativos			2023/24	
Asignatura (*)	Linguaxe e Narrativa Gráficas e Audiovisuais	Código	616G02002	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Fernández Holgado, José Ángel	Correo electrónico	j.holgado@udc.es	
Profesorado	Fernández Holgado, José Ángel	Correo electrónico	j.holgado@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Nesta materia estúdanse os elementos estruturais e os códigos formais e expresivos aplicables á narración gráfica e audiovisual.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Coñecer, identificar e utilizar correctamente os elementos estruturais e os códigos formais e expresivos aplicables á narración gráfica e audiovisual.	A2	B1
	A4	B2	C3
	A5	B3	C4
		B4	C6
		B5	C7
		B6	C8
		B7	C9
		B8	
		B10	
		B11	
		B12	

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Narrativa.	1.1. Estructuras narrativas (Aristóteles, Propp, Todorov, Campbell, Syd Filed...) 1.2. Elementos narrativos. Genette. 1.3. Temas universais

Tema 2. A Composición	<p>2.1. Principio de claridade (O contraste, a harmonía).</p> <p>2.2. Equilibrio estático e dinámico (Centro de interese).</p> <p>2.3. Fins e funcións da composición</p> <p>2.4. Composición e expresión</p> <p>2.5. Equilibrio composicional e peso visual</p> <p>2.6. A regra dos terzos</p> <p>2.7. Composición por:</p> <p>2.7.1. Disposición</p> <p>2.7.2. Selección</p> <p>2.7.3. Combinación</p> <p>2.8. Composición no plano:</p> <p>2.8.1. Dirección da acción</p> <p>2.8.2. Separación de figura e fondo</p> <p>2.9. Composición no tempo</p>
Tema 3. Linguaxe e narrativa gráfica	<p>3.1. O cómic e outras manifestacións.</p> <p>3.2. Elementos característicos e composición (viñeta e contorno, encadre, códigos gestuales, linguaxe corporal, recursos cinéticos, metáforas visuais, elementos fonéticos, cor)</p> <p>3.2.1. Composición gráfica (Elementos conceptuais (punto, liña, plano, volume)</p> <p>3.2.2. Elementos visuais (forma, medida, cor, ton, textura)</p> <p>3.2.3. Elementos de relación (posición, relación, espazo, gravidade, movemento)</p> <p>3.3. Personaxes e estereotipos.</p> <p>3.4. Estratexias narrativas.</p> <p>3.5. O lector.</p>
Tema 4. Linguaxe e narrativa audiovisual	<p>4.1. Elementos espaciais (plano, escena, secuencia, angulación, movementos de cámara, iluminación)</p> <p>4.2. Elementos temporais (tempo, montaxe, raccord)</p>
Tema 5. A posta en escena	<p>5.1. A Escenografía</p> <p>5.2. A Luz. Iluminación.</p> <p>5.3. O vestuario e a caracterización</p> <p>5.4. A interpretación</p>
Tema 6. A banda de son	<p>6.1. Son diegético e extradiegético</p> <p>6.2. Son sincronico e asincrónico</p> <p>6.3. Elementos da Banda sonora</p> <p>6.4. A palabra</p> <p>6.5. A música</p> <p>6.6. Os efectos sonoros</p> <p>6.7. O silencio</p>
Tema 7. Storyboard	<p>7.1. Introducción ao storyboard en animación e videoxogo.</p> <p>7.2. Estrutura básica do storyboard</p> <p>7.3. Convencións</p>

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Proba mixta	A2 A4 B1 B3 B4 B10 B11 C1 C4 C6 C8 C9	2	4	6
Sesión maxistral	A2 A4 B1 B3 B4 B10 C1 C4 C6 C8 C9	26	25	51

Eventos científicos e/ou divulgativos	A4 A5 B1 B3 B4 B6 B7 B8 B10 B11 B12 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C9	2	2	4
Obradoiro	A5 B2 B5 B6 B7 B8 B12 C3 C6 C7	20	67	87
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto a preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Sesión maxistral	Sesións expositivas nas que se explicarán os aspectos principais dos bloques temáticos que comprende a materia. Os materiais necesarios para estudar a materia poñeranse ao dispor dos estudantes.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Exposición oral con apoio audiovisual, a cargo dunha experta en activo relacionada coa igualdade de género e diversidade. Os alumnos poderán resolver as súas dúbidas por medio de preguntas. O taller completárase cunha parte práctica na que a experta desenvolverá ou mostrará exemplos prácticos. Se non fose posible a presenza dun relator, realizarase unha práctica avaliable relacionada coa axenda 20-30, os Dereitos Humanos, etc.
Obradoiro	Modalidade formativa orientada á aplicación de aprendizaxes na que se poden combinar diversas metodoloxías/probas (exposicións, simulacións, debates, solución de problemas, prácticas guiadas, etc) a través da que o alumnado desenvolve tarefas eminentemente prácticas sobre un tema específico, co apoio e supervisión do profesorado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Clases Maxistrais: Os estudantes recibirán unha atención personalizada e continua durante proceso de aprendizaxe académica mediante un contacto directo co profesor nas clases maxistrais. Presentacións: O docente supervisará as presentacións que os estudantes realicen durante o semestre, orientando aos alumnos na súa planificación e desenvolvemento. Resolución de dúbidas no desenvolvemento dos traballos personais e/ou grupais. Os estudantes recibirán durante o proceso de elaboración dos seus traballos unha atención personalizada en función das necesidades que se vaian atopando na procura e análise da información e estrutura dos traballos. Prácticas: O docente orientará aos alumnos para realizar diferentes exercicios prácticos propostos, analizando casos de estudo que sirvan para detectar e coñecer algunhas das técnicas expostas na materia. Titorías: O alumnado poderá resolver dúbidas asistindo a titorías individualizadas, con cita previa.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A2 A4 B1 B3 B4 B10 B11 C1 C4 C6 C8 C9	Correspondenza do exposto por o estudante cos contidos expostos na aula ou no material de estudo.	50

Obradoiro	A5 B2 B5 B6 B7 B8 B12 C3 C6 C7	Correspondencia co planteamento do exercicio e coas competencias correspondentes.	50
-----------	-----------------------------------	---	----

Observacións avaliación

A teoría supón o 50% da nota e a práctica un 50%. Para superar a asignatura deben estar aprobadas as dúas partes: teoría e práctica. Para superar a práctica, os alumnos deberán superar todas e cada unha das prácticas.

SEGUNDA CONVOCATORIA/EXTRAORDINARIA

Para superar a materia, só poderán realizar un único exame na segunda convocatoria, na data estipulada oficialmente, para o que deberán ter presentadas as prácticas do curso (50% da nota) e superar un exame teórico (50% da nota) cos mesmos criterios que se marcan na avaliación. A forma de avaliación na convocatoria extraordinaria realízase do mesmo xeito que a segunda convocatoria. Actuación contra o plaxio. A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación implicará directamente a cualificación de suspenso "0" na materia na convocatoria correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación para a convocatoria extraordinaria.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Canet, F. y Prosper, J. (2009). Narrativa audiovisual, estrategias y recursos.. Madrid: Síntesis
- Castillo, J. M. (2016). Televisión, realización y lenguaje audiovisual. . Madrid: Instituto Oficial de Radio y Televisión
- Dondis, D.A. (2017). La sintaxis de la imagen: introducción al alfabeto visual. Barcelona: Gustavo Gili
- Eisner, W. (2007). El comic y el arte secuencial : teoría y práctica de la forma de arte más popular del mundo. Barcelona: Norma
- Eisner, W. (2003). La narración gráfica. Barcelona: Norma
- Hart, J. (2001). La técnica del storyboard : guión gráfico para cine, televisión y animación. Madrid: Instituto Oficial de Radio y Televisión
- Wigan, M. (2008). Imágenes en secuencia: animación, storyboards, videojuegos, títulos de crédito, cinematografía, mash-ups y otras series ilustradas. Barcelona: Gustavo Gili
- Sánchez-Escalonilla (2019). Estrategias de guion cinematográfico. Ariel
- Fernández Díez y Martínez Abadía (2001). Manual básico de lenguaje y narrativa audiovisual. Ed. Paidós PC

Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Cristiano, G. (2008). Storyboard design course: the ultimate guide for artists, directors, producers, and scriptwriters. London: Thames & Hudson - Begleiter, M. (2010). From word to image: storyboarding and the filmmaking process. Studio City: Michael Wiese Productions - Byrne, M. (1999). Animation: the art of layout and storyboarding. Ireland : Mark T. Byrne Publication - Gómez Tarín, F.J. (2011). Elementos de narrativa audiovisual: expresión y narración. Santander: Shangrila - Sánchez Navarro, J. (2006). Narrativa audiovisual. Barcelona: UOC - Tumminello, W. (2005). Exploring storyboarding. New York: Thomson-Delmar Learning - Propp, V. (2020). Morfología del cuento. Madrid: Editorial Fundamentos - Vogler, C. (2020). El viaje del escritor. Ma non tropo - Balló y Pérez (2022). La semilla inmortal. - Steele (Editor) (2018). Escribir cine. Alba. - McKee (2008). El guion. Alba - Tubau (2007). Las paradojas del guionista. Alba - Snyder (2023). ¡Salva al gato! . Alba - McCloud, S. (2018). Hacer comics. Editorial Astiberri - Chinn (2006). Cómo escribir una novela gráfica. Norma - Muñoz (2020). Escribir con viñetas, pensar en bocadillos. Es pop ediciones - Jiménez Varea (2016). Narrativa gráfica. Narratología en la historieta. Editorial Fragua - Edgar, Marlan y Rawler (2016). El lenguaje cinematográfico. Editorial Parramón - Katz, S. (2002). Plano a plano. Plot ediciones - Bordwell y Thompson (1993). Arte cinematográfico. McGraw Hill <p>
</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia da Animación e os Videoxogos/616G02003

Producción da Animación e o Videoxogo/616G02001

Materias que continúan o temario

Guión/616G02004

Dirección e Realización/616G02005

Deseño de Producción para Animación e Videoxogos/616G02006

Deseño Narrativo e de Interfaces/616G02038

Desenvolvemento de Personaxes/616G02041

Debuxo de Contornas e Arte de Concepto/616G02013

Observacións

1. A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia: Solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático. A entrega realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos. De realizarse en papel: Non se empregarán plásticos. Realizaranse impresións a dobre cara. Empregarase papel reciclado. Evitarase a impresión de borradores.

2. Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural.

3. Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

4. Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria, deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas?).

5. Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.

6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.

7. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razóns físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías